

Veidojot Kvalifikāciju ietvarstruktūru Latvijas augstākajai izglītībai

Darba dokuments Latvijas mēroga diskusiju uzsākšanai

2004. gada augusts - 2005.gada janvāris

Pēc Eiropas un Latvijas darba grupu materiāliem sagatavojis
A.Rauhvargers

Latvijas darba grupas darbā piedalījās:

J. Čakste – IZM,

O. Judrups, LU

M. Jure –RTU, ECTS nacionālā koordinatore

U. Luckāns, LU students

I. Muižnieks, LU,

A. Prikulis – Akadēmisko programmu aģentūra,

B. Ramiņa, Akadēmiskās informācijas centrs

A. Rauhvarģers - Rektoru padome,

B. Rivža – Augstākās izglītības padome

M. Sniķere – RTU

V. Vikmane – IZM,

J. Vētra – Rektoru padome,

Definīcijas

Kvalifikācija (augstākās izglītības kvalifikācija) (*qualification, higher education qualification*): grāds, diploms vai cits dokuments, kurš apliecina atzītas augstākās izglītības studiju programmas sekmīgu apgūšanu.

Kredītpunkts (*Credit*): kvantitatīvs līdzeklis mācīšanās apjoma izteikšanai. Tas pamatojas uz sasniegtajiem studiju rezultātiem un ar to sasniegšanai nepieciešamo studiju darba apjomu.

Cikli (*cycles*): trīs Boloņas procesā definētie secīgie studiju līmeņi (pirmais cikls, otrais cikls, trešais cikls), kuros izvietojas visas Eiropā iegūstamās augstākās izglītības kvalifikācijas.

Eiropa/ Eiropas - attiecas uz tām valstīm, kuras ir parakstījušas Boloņas deklarāciju.

Studiju rezultāti (*learning outcomes*): attiecīgā studiju perioda noslēgumā sagaidāmo rezultātu formulējums: kas studējošajam jāzina, un/vai jāprot veikt.

Saskaņā ar Eiropas darba grupas vienošanos, studiju rezultāti netiek formulēti kā „minimālie standarti”, bet kā vidēji sagaidāmais. Formulējumi tātad attiecas uz studējošajiem kopumā, saprotot, ka daži izcilākie būs sasnieguši augstākus rezultātus, un ka daži vājākie kādā no jomām var arī nebūt pilnībā sasnieguši visus sagaidāmos rezultātus.

Kompetence¹ (*competence, competency*)– **darba definīcija!** zināšanu, prasmju un attieksmju kopums, kas kvalificē noteikta veida vai līmeņa uzdevumu veikšanai.

Profils: vai nu

- a) konkrētajai kvalifikācijai atbilstošā studiju joma (galvenais studiju priekšmets)² vai
- b) kvalifikāciju vai programmu kopums, kuras vieno ir ievirze vai mērķi (lietišķas profesionālās studijas pretstatā teorētiskākas ievirzes akadēmiskām studijām).

---

¹ – varbūt latviski „lietpratība”? (AR)

² Piem. matemātika, ekonomika, vides zinātne.

levads.

Kāpēc kaut kas jāmaina veidā, kā Eiropā tiek aprakstītas kvalifikācija?

Augstākās izglītības kvalifikācijas līdz šim vairumā Eiropas valstu tika aprakstītas galvenokārt pēc to:

- uzņemšanas nosacījumiem ,
- programmas ilguma (vēlāk studiju slodzes),
- studiju satura.

Tajā pat laikā gandrīz nekas netika pateikts par studiju rezultātiem (learning outcomes), kompetencēm, prasmēm utt.

Šāda veida informācija nedod ne darba devējiem, ne citu valstu diplomatiniešiem, ne pašiem studējošajiem un sabiedrībai kopumā pietiekamu priekšstatu par iegūto kvalifikāciju.

Zināms solis uz priekšu informācijas sniegšanā par kvalifikācijām ir Eiropas vienotais diploma pielikums. Diploma pielikums, kurš palīdz noskaidrot gan kvalifikāciju piešķirušās augstskolas un programmas statusu (un līdz ar to sniedz zināmu priekšstatu par sagaidāmi kvalitāti), pareizi izveidotā Diploma pielikumā būtu jābūt formulētiem galvenajiem studiju rezultātiem, uz kuru sasniegšanu ir orientēta programma (taču realitātē bieži vien arī Diploma pielikumi aprobežojas galvenokārt ar *transkripta* (sekmju izraksta). Ievietošanu, bet studiju rezultāti tajos mēdz būt aprakstīti vai nu pārāk vispārīgi, vai arī kā studiju rezultāti tiek uzrādītas galveno apgūstamo priekšmetu grupas.

Pēdējos gados ir vērojams, ka Eiropas valstis pakāpeniski veido savas kvalifikāciju ietvarstruktūras (*qualifications frameworks*), kuru ietvaros notiek arī pāreja uz kvalifikāciju aprakstu, atspoguļojot *studiju rezultātus* – iegūtās zināšanas, prasmes, kompetences.

Kas ir kvalifikāciju ietvarstruktūra?

Uz šo jautājumu atbilde gūstama profesora Stīvena Adama ziņojumā Kvalifikāciju struktūras Eiropas augstākajā izglītībā”, kurš tika sagatavots kā situācijas analīze Eiropā un kalpoja par pamatziņojumu (*background report*, uz kuru balstījās diskusijas Kopenhāgenā 2003. gada 27.-28. martā notikušā Boloņas procesa tāda paša nosaukuma oficiālajā seminārā.

Nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras.

Katras valsts nacionālā kvalifikāciju ietvarstruktūra ir vienkārši attiecīgajā izglītības sistēmā piešķirto kvalifikāciju sistematisks apraksts. Šajā aprakstā visi studiju rezultāti tiek mērīti un attiecināti cits pret citu

Citiem vārdiem sakot, nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā ir skaidri parādīts, kādā veidā dažādas šīs sistēmas kvalifikācijas ir saistītas cita ar citu (seko cita citai) [2].

Kaut kāda veida kvalifikāciju struktūra, neapšaubāmi, katrā valstī pastāv jau tagad – jo pastāv zināmi kritēriji un priekšstati, kuri katras valsts izglītības sistēmā ļauj izprast, kura kvalifikācija ir augstāka, kura zemāka līmeņa un kādā secībā dažādas kvalifikācijas ir iespējams iegūt. Taču, sīkāk papētot dažādas izglītības sistēmas, bieži izrādās, ka [2]:

- 1) izglītības sistēmās mēdz pastāvēt tādas kvalifikācijas, kuru *līmenis* ir neskaidrs -vai vismaz šis līmenis ir grūti interpretējams Boloņas procesa triju ciklu (bakalura-maģistra-doktora) sistēmā³.
- 2) pašreizējās valstu kvalifikāciju struktūrās bieži vien līmeņi nav „izvilkti” cauri visai augstākās izglītības sistēmai – bieži vien akadēmiskās un profesionālās izglītības atzaros katrā ir izveidojušies savi kvalifikāciju līmeņi, kuri nav savā starpā salīdzināmi.
- 3) Kvalifikācijas netiek aprakstītas ar sasniedzamajiem studiju rezultātiem, līdz ar to tās nesniedz darba devējiem, ārvalstu diplomatiniekiem un studentiem pietiekamu informāciju par to, „ko īsti spēj” kvalifikācijas īpašnieks.

„Jaunā veida” kvalifikāciju ietvarstruktūrās, kuras Boloņas procesa ietvaros paredzēts izveidot visās Eiropas valstīs, katru kvalifikāciju raksturo ar [1]:

- 1) līmeni,
- 2) sasniedzamajiem studiju rezultātiem un
- 3) studiju rezultātu sasniegšanai nepieciešamo darba apjomus (kredītpunktus).
- 4) profilu (parādot, vai studijas attiecīgās kvalifikācijas ieguvei ir teorētiskas vai profesionālas ievirzes)⁴.

---

³ Piemēram, britu sistēmā, šobrīd ir iespējams iegūt gan „pēcdiploma bakalaura grādu” (postgraduate bachelor), gan arī „pirmsdiploma maģistra grādu” (undergraduate master”). Tāpat reizēm pagrūti izprast, ar ko atšķiras, piemēram, *diploma of higher education, graduate diploma* un *post-graduate diploma*. Franču sistēmā, savukārt „*diplome d’universite*” ir it kā ārpus līmeņiem stāvoša kvalifikācija.

⁴ Eiropas darba grupa ir vienojusies Eiropas aptverošajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā profilu neizmantojot, jo ne visām valstīm ir iedalījums akadēmiskajās un profesionālajās studijās, turklāt dažādu valstu starpā šis iedalījums var ievērojami atšķirties. Savukārt, nacionālajās kvalifikāciju ietvarstruktūrās profila izmantošana netiek ierobežota.

Boloņas procesa politiskās nostādnes par kvalifikāciju ietvarstruktūru veidošanu

Balstoties un iepriekšējās izpētes darbu, Kopenhāgenas Boloņas procesa oficiālā semināra „Kvalifikāciju struktūras Eiropā” (Kopenhāgena, 27-29 marts, 2003) rezultātiem, Tendences III pētījumu, Ministri savā komunikē nolēma

- 1) paredzēt kvalifikāciju ietvarstruktūru veidošanu katrā valstī un Eiropai kopumā un
- 2) šajā aspektā sasniegtā vērtēšanu ietvert īpašajā *progresā novērtējuma* (stocktaking) ziņojumā, kurš aptver Berlīnes-Bergenā posma prioritāros aspektus: grādu struktūru, kvalitātes nodrošināšanu un diplomu un studiju periodu atzīšanu.

Citāti no Berlīnes ministru komunikē 2003. gada 19. septembrī [1]

Par valstu kvalifikāciju ietvarstruktūru izstrādi

Ministri ... mudina dalībvalstis izstrādāt kvalifikāciju ietvarstruktūras (qualifications frameworks), kurās katra grāda/ kvalifikācijas apraksts ietver tā:

- *līmeni,*
  - *iegūstamos studiju rezultātus (kompetences, prasmes, zināšanas) un*
  - *profilu*
  - *nepieciešamo studiju darba apjomu (kredītp.),*
- Kvalifikāciju ietvarstruktūras tiek veidotas ar nolūku*
- *nodrošināt starptautisku izprotamību,*
  - *kalpot par vadlīnijām programmu veidošanā (curriculum development)*

Par kvalifikāciju ietvarstruktūru Eiropai

Ministri... apņemas izstrādāt aptverošu un vispārīgāku kvalifikāciju ietvarstruktūru EAIT kopumā

EAIT ietvarstruktūrā paredzēt plašu klāstu elastīgu mācīšanās ceļu, iespēju un metožu, lai mūžizglītības ceļā varētu sasniegt augstākās izglītības kvalifikācijas vai iegūt kredītpunktus

... veikt izpēti par to, kādā veidā ir iespējams īsās AI programmas saistīt ar EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras pirmo ciklu.

Kā tas nākotnē darbosies

(no Kopenhāgenas semināra 2003. gada martā)

Nacionālās kvalifikāciju struktūras

- *apraksta kvalifikāciju līmeni un*
- *studiju rezultātus*

Kvalitātes nodrošināšanas mehānismi

apliecina, ka plānotie studiju rezultāti tiešām ir sasniegti

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra

- *aptver nacionālās struktūras,*
- *palīdz interpretēt vienas valsts kvalifikāciju citas valsts struktūrā*

Ko risina kvalifikāciju ietvarstruktūras

- 1. Starptautiska salīdzināmība.** Kvalifikāciju apraksts ar studiju rezultātiem ļauj daudz labāk salīdzināt kvalifikācijas valstu starpā. Pašreizējie apraksti, nosaucot apgūtos priekšmetus bieži vien ir maldinošs – jo atšķiras priekšmetu nosaukumi, lieli priekšmeti dažādās valstīs tiek dažādi dalīti mazākos nav skaidra to mācīšanas konkrētā virzība.
- 2. Diplomu starptautiska atzīšana** - gan studijām, gan nodarbinātībai. Daudz vieglāk ir atrast ārzemju diploma konkrēto vietu savs valsts izglītības vai nodarbinātības sistēmā, ja ir zināmi studiju rezultāti un kompetences – līdz ar to diplomu atzīšana uzlabosies
- 3. Lielāka skaidrība darba devējam.** Darba devēju maz interesē, cik stundas pretendents ir mācījies kuru priekšmetu, arī kredītpunkti te nav atrisinājums. Darba devējs vēlas kopumā saprast kāda līmeņa diploms ir pretendētājam, bet visvairāk ko pretendents spēj darīt. Kvalifikāciju ietvarstruktūru veidošana darbojas darba devējam izdevīgā virzienā.
- 4. Lielāka skaidrība studentam.** Ja ir formulēti iegūstamie studiju rezultāti, tas studentam palīdz gan izvēlēties programmu, kurā studēt, gan arī izprast prasības katrā atsevišķajā priekšmetā. Tas palīdz arī studentiem kopumā iesaistīties diskusijā par studiju programmu turpmāko attīstību, to atbilstību noteiktajiem studiju rezultātiem.
- 5. Lielākas iespējas mūžizglītībai.** Studiju rezultātu formulēšana katrai programmai un katrai tās sastāvdaļai dod jaunas iespējas ārpus formālās augstākās izglītības apgūto zināšanu un prasmju atzīšanai. Ja mūžizglītības ceļā apgūtas vairākas programmas sastāvdaļās, kļūst vieglāk izprotams, kas tieši vēl jāapgūst, lai varētu iegūt konkrēto augstākās izglītības kvalifikāciju. Studiju rezultātu formulēšana vairākiem saistītiem un vienlaicīgi apgūstamiem priekšmetiem vai to daļām (moduļiem) ļauj piedāvāt šos moduļus ne tikai studentiem, bet arī strādājošajiem, kuriem attiecīgās zināšanas, prasmes un kompetences nepieciešamas profesionāla pilnveidei.
- 6. Rīks programmu veidošanai** (*curriculum development*). Kvalifikāciju ietvarstruktūru izveide un studiju rezultātu formulēšana programmai kopumā

sniedz izejas punktu programmu veidošana vai to pilnveidei. Programmās ietilpstošo priekšmetu lietderība un to nepieciešamais apjoms tiek vērtēts, izejot no tā, kādu ieguldījumu priekšmets dod programmas kopējo studiju rezultātu sasniegšanai. Savukārt, studiju rezultātu formulēšana katram atsevišķajam priekšmetam un/vai modulim virza uz t.s. „paradigmas maiņu” no mācībspēkā centrētas izglītības uz studentā centrētu izglītību, kur priekšmetu pasniegšana ir pakārtota sasniedzamajiem studiju rezultātiem, nevis otrādi.

Aptverošā kvalifikāciju ietvarstruktūra Eiropai

Principi

Atverošas (*overarching*) kvalifikāciju ietvarstruktūras veidošanai 2004. gada martā tika izveidota starptautiska darba grupa, kurā ietilpa Dānijas, Francijas, Īrijas, Latvijas, Nīderlandes un Ungārijas pārstāvji. Starptautiskā darba grupa, iesaistot darbā arī virkni Eiropā pazīstamu ekspertu, sagatavoja ziņojumu, kurš ietver priekšlikumus aptverošās Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (turpmāk Eiropas ietvarstruktūra) uzbūvei un arī noskaidro attiecības starp valstu nacionālajām kvalifikāciju ietvarstruktūrām un Eiropas ietvarstruktūru.

Darba grupas ziņojums tika apspriests Boloņas procesa oficiālajā seminārā par Eiropas aptverošo ietvarstruktūru 2005. gada 13-14. janvārī. Ziņojumu iesniegs Boloņas procesa ministru konferencei 2005. gada 18-20. maijā Bergenā. Paredzams, ka ministri savā Bergenā komunikē:

- apstiprinās Eiropas ietvarstruktūru,
- apņemsies izveidot nacionālās ietvarstruktūras (līdz kādam noteiktam termiņam).

Eiropas ietvarstruktūra NAV paredzēta kā valstu kvalifikāciju struktūru unificēšana, tādēļ tā ir veidota pietiekami vispārīga. Nosacīti tā saprotama kā vaļīgāks ietvars, kurā varēs „ievietot” nacionālās kvalifikāciju struktūras un tādējādi iegūt pārskatāmu ainu Eiropai kopumā, kura darbosies arī kā „tulkošanas mašīna” starp atsevišķu valstu kvalifikāciju struktūrām.

Eiropas ietvarstruktūrā grādu līmeņi balstīsies uz trijiem Boloņas procesa cikliem (nosacīti – bakalaura, maģistra un doktora)

Ciklu deskriptori orientēsies uz studiju rezultātiem, kādus programmas rezultātā sagaida no vairuma „normālu” studentu. (Tātad – ne uz „minimālajiem standartiem”, lai varētu ar zemāko iespējamo veikumu tomēr programmu pabeigt un arī ne uz maksimālajiem standartiem, kādus sagaida tikai no neliela procenta izcilāko studentu). Par ciklu deskriptoriem

Eiropas ietvarstruktūrā tiek izmantoti t.s. Dublinas deskriptori⁵, kuri bakalaura un maģistra līmenim tika izstrādāti jau 2002. gadā. Ciklu deskriptori atrodami Eiropas darba grupas ziņojumā [6].

Eiropas ietvarstruktūras galvenie raksturojumi

- Eiropas ietvarstruktūra ir aptveroša struktūra, tai ir augsts vispārinājuma līmenis, tādēļ tā var neietvert pilnīgi visus aspektus, kuri ir nacionālajās ietvarstruktūrās. Tā, piemēram, Eiropas ietvarstruktūra neietver profilu un tā neietver arī kredītpunktu līmeņus.
- Eiropas ietvarstruktūra sastāv no trijiem galvenajiem cikliem, pirmajā ciklā papildus ietverot arī īsās studijas.
- Par ciklu deskriptoriem tiek izmantoti Dublinas deskriptori. Tie piedāvā vispārinātus formulējumus studiju rezultātiem, kuri raksturīgi katra Boloņas cikla noslēgumā piešķirtajām kvalifikācijām.
- Eiropas aptverošās kvalifikāciju ietvarstruktūras uzturēšana un tālāka attīstība ir Boloņas procesa vadības grupas vai attiecīga pēctecīga orgāna kompetencē.

Vadlīnijas ECTS kredītpunktu skaitam tipisko kvalifikāciju ieguvei

- Īso studiju kvalifikācijas – 120 ECTS (80 LV) kredītpunkti
- Pirmā cikla kvalifikācijas - 180-230 ECTS (120-160 LV) kredītpunkti,
- Otrā cikla kvalifikācijas 90-120 ECTS (60-80 LV) kredītpunkti, tajā skaitā ne mazāk kā 60 ECTS (40 LV) kredītpunkti otrā cikla līmenī

Nacionālo ietvarstruktūru saskaņošanās ar Eiropas ietvarstruktūru

Kritēriji, pēc kuriem nosaka, vai nacionālā ietvarstruktūra ir savietojama ar Eiropas ietvarstruktūru:

- Nacionālā ietvarstruktūra uzskatāmi balstās uz studiju rezultātiem un kvalifikācijas saistās ar ECTS kredītpunktiem,
- Procedūras saskaņā ar kurām kvalifikācijas tiek ietvertas nacionālajā ietvarstruktūrā, ir caurskatāmas;
- Nacionālā kvalifikāciju ietvarstruktūra un tās atbilstība Eiropas ietvarstruktūrai ir atspoguļota visos diploma pielikumos,
- Pastāv skaidra un uzskatāma nacionālo kvalifikāciju saistība ar ciklu deskriptoriem Eiropas ietvarstruktūrā,
- Kvalifikāciju ietvarstruktūrā iesaistīto pušu atbildība ir skaidri definēta un publicēta.

Darba grupa ierosina nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru pilnīgu izveidi (t. i. aptverot pilnīgi visas attiecīgās valsts kvalifikācijas), un to pašsaskaņošanas

---

⁵ Skat www.jointquality.org

ar Eiropas ietvarstruktūru pilnībā pabeigt līdz 2010. gadam (ja ministri Bergenā nenoteiks ātrāku termiņu).

Kvalifikāciju ietvarstruktūra Latvijai

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras izstrādes etapi

Šajā sadaļā aprakstīts, kādā secībā izveidojama kvalifikāciju ietvarstruktūra Latvijai kopumā.

Kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide Latvijai sākas ar to, ka katram Latvijas kvalifikāciju veidam tiek noteikta vieta Boloņas trīs ciklu struktūrā.

Darba grupas paveiktais

- 1) **Līmeņa konkretizēšana** visiem Latvijas augstākās izglītības kvalifikāciju veidiem un to vietas noteikšana Boloņas procesa trīs ciklu
- 2) **Vispārīgo studiju rezultātu formulēšana** katram Latvijas kvalifikāciju veidam,
- 3) **Iestājnoscījumu un turpmāko iespēju apraksts** katram Latvijas kvalifikāciju veidam.

1. Līmeņa konkretizēšana

Katram Latvijas kvalifikāciju veidam tiek noteikts

- *kurā Boloņas ciklā tā atrodas*
- *vai tā ir cikla noslēguma kvalifikācija,*
- *ja ne, kādi ir nosacījumi, lai kvalifikācijas īpašnieks varētu iegūt cikla noslēguma kvalifikāciju*

2. Vispārīgo studiju rezultātu formulēšana Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrai

Katram Latvijas kvalifikāciju veidam ir formulēti priekšlikumi par to, kādi varētu būt vispārīgie studiju rezultāti (nekonkretizējot studiju jomu).

Formulējot vispārīgos studiju rezultātus, darba grupa nolēma vadīties no diviem avotiem

- kvalifikāciju aprakstiem Dānijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā.
- Latvijas MK noteikumiem par valsts akadēmiskās izglītības standartu (MK 2002. gada 3. janvāra not. No 2) un par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu (2001. gada 21. novembra MK not. No 481)

Lēmums izmantot par prototipu Dānijas struktūru tika pieņemts tādēļ, ka no pašlaik pastāvošajām labi izstrādātajām ietvarstruktūrām Dānijas prototips Latvijai ir vispiemērotākais (pastāv akadēmiskā un profesionālā profila bakalaura un maģistra grādi), turklāt daudzi formulējumi ir samērā tuvi Latvijas akadēmiskās un profesionālās augstākās izglītības standartiem.

3. Kvalifikāciju vispārīgo aprakstu uzbūve

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā

Studiju rezultāti priekšlikumos Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrai tiek aprakstīti sekojošās sadaļās

1. Attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgais kompetenču profils,
2. Attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgie sasniedzamie kompetenču mērķi pa kompetenču jomām:
  - 2.1. Intelektuālās kompetences
  - 2.2. Akadēmiskās un profesionālās kompetences
  - 2.3. Praktiskās kompetences

3. Nosacījumu apraksts

3. Katram Latvijas kvalifikāciju veidam tiek aprakstīti:
  - 3.1. Nosacījumi uzņemšanai
  - 3.2. Kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamā studiju darba apjoms kredītpunktos
  - 3.3. Kvalifikācijas izmantošanas iespējas
    - Tālākām studijām un
    - Darba tirgū
  - 3.4. Iespējas kvalifikācijas iegūšanai mūžizglītības ceļā
  - 3.5. Kopīgo studiju programmu/ kopīgo grādu veidošanas iespējas.

4. Saistība ar kredītpunktiem

Jāizdiskutē

Vai gribam noteikt līmeņus kredītpunktiem? Tas padarītu programmas pārredzamākas un to līmeni salīdzināmāku.

Ja gribam – cik līmeņus izmantosim?

Varianti:

- *dalīt tikai bakalaura, maģistra un doktora līmeņos?*
- *Bakalauru dalīt sīkāk, maģistra un doktora programmās katrā viena līmeņa kredītpunkti. Tādā gadījumā līmeņi kopumā ir PIECI :*

Iespējamais variants

- bakalaura kredītiem 3 dažādi līmeņi:

- *1. līmenis- priekšmeta pamat kursi (matemātika bioloģijas programmā, svešvaloda ģeogrāfijas programmā, vispārīgā ķīmijas ķīmijas programmā)*
- *2. līmenis – dziļāki kursi virzienam būtiskā priekšmetā (matemātika fizikas programmā).*
- *3. līmenis – kursi studiju programmā apgūstamajā virzienā, kuru uzsākšanai nepieciešamas pirmo divu līmeņu kursus iegūtās zināšanas un kuri „piešķir bakalauram viņa līmeni”*
- *4. līmeņa kredītpunkti tiek piešķirti maģistra programmā, taču tajā drīkst būt arī neliels skaits 3. (bakalaura augšējā) līmeņa kredītu (Cik %? – britiem 15%)*

- 5. līmeņa kredītpunkti tiek piešķirti doktora programmā, taču tajā drīkst būt arī neliels skaits 4. līmeņa kredītu (Cik %? – britiem 15%)
- Noteikt, cik bakalaura kredīti drīkst būt maģistra programmā, cik maģistra kredīti – doktora programmā?

Darbība pa studiju jomām (starpaugstskolu)

Attiecīgo studiju jomu pārstāvji no dažādām augstskolām katram attiecīgajā studiju jomā pastāvošajam kvalifikāciju veidam kopīgi formulē priekšmetspecifiskās kompetences

1. Attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgais kompetenču profils (ja nepieciešams) – īpašais konkrētajā nozarē,
2. Attiecīgajai kvalifikācijai raksturīgie sasniedzamie kompetenču mērķi – konkretizējums attiecīgajā nozarē:
  - 2.1. Intelektuālās kompetences
  - 2.2. Akadēmiskās un profesionālās kompetences
  - 2.3. Praktiskās kompetences

Darbība augstskolas/programmas līmenī

Vispārīgos un konkrētās jomas kvalifikāciju aprakstus izmanto kā vadlīnijas studiju programmu veidošanai.

Studiju programmu līdz ar top tiek veidotas tā, lai nodrošinātu vispārīgo un nozarei raksturīgo studiju rezultātu sasniegšanu. Līdz ar to katra konkrētā apgūstamā priekšmeta programmas arī pakārtojas kopīgajam mērķim sasniegt nospraustos studiju rezultātus.

Saistība ar citiem aspektiem

Saistība ar kvalitātes nodrošināšanu

Gan programmas un augstskolas iekšējā kvalitātes nodrošināšanas sistēma, gan ārējais novērtējums (akreditācijas nolūkiem) orientējas uz formulētajiem studiju rezultātiem. Kvalitātes novērtēšanai jānotiek ar mērķi konstatēt vai un cik lielā mērā konkrētā programma sasniedz nospraustos studiju rezultātus.

Saistība ar diplomu starptautisko atzīšanu

Nemot vērā, ka

- 1) Latvijas nacionālā kvalifikāciju ietvarstruktūra tiek veidota, par „līmeņu atzīmēm” izmantojot trīs Boloņas ciklus,

- 2) Kvalitātes vērtēšana apliecina, ka attiecīgajā konkrētajā kvalifikācijai⁶ ir apgūta programmā, kura nodrošina nospraustos studiju rezultātu sasniegšanu,
- 3) Izmantojot Eiropai kopumā izveidoto kvalifikāciju ietvarstruktūru, Latvijas rezultātus var „pārtulkot” uz jebkuru citu Eiropas Kopējai Augstākās Izglītības Telpai piederošu izglītības sistēmu,

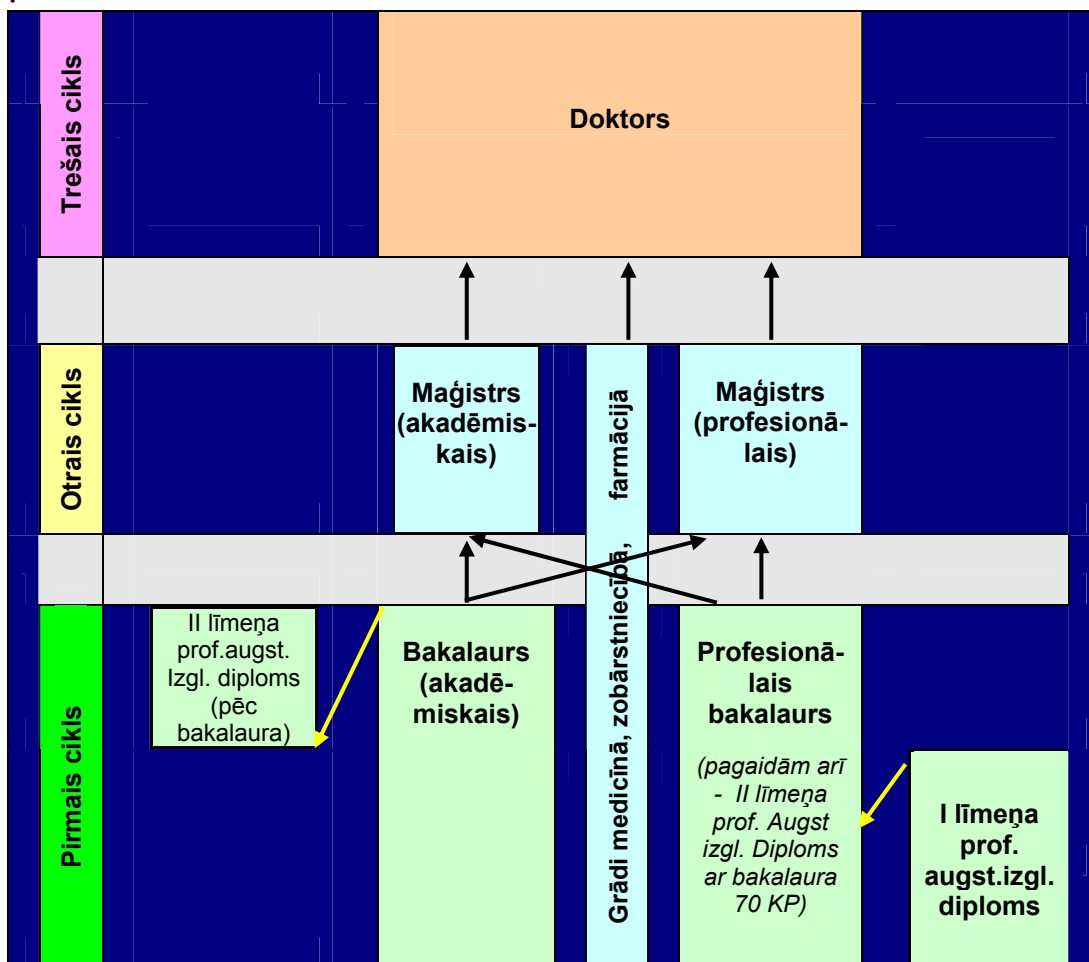
kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide veicinās Latvijas diplomu starptautisko atzīšanu.

---

⁶ Kura tiek piešķirta pēc akreditētas programmas apguves

Darba grupas priekšlikumi kvalifikāciju aprakstiem Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā

I Pašreizējās Latvijas kvalifikācijas, ievietotas Boloņas triju ciklu ietvarā

Kvalifikācijas apraksta sastāvdaļas kvalifikāciju ietvarstruktūrā

1.Profils

Raksturo to, vai attiecīgās kvalifikācijas zināšanu bāze ir galvenokārt akadēmiska ,vai praktiski orientēta.

Sniedz kvalifikācijas raksturojumu vispārējās kategorijās

2.Galvenie kompetenču virzieni

2.1. Intelektuālās kompetences.

Raksturo analītisko un abstrakto domāšanu, uz jaunu zināšanu ieguvi orientētu pieeju, komunikācijas spējas, un spēju strukturēt savu mācīšanos.

2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences.

Vispārīgi raksturo kvalifikācijas īpašnieka kā savas disciplīnas speciālista kompetences, ieskatu saistītās disciplīnās, starpdisciplināras kompetences.

2.3. Praktiskās kompetences – raksturo prasmes un iemaņas, profesionālo ētiku un atbildību.

3.Formālie aspekti –

nosacījumi uzņemšanai, programmas apjoms, tālākās izglītības iespējas.

Priekšlikumi kvalifikāciju aprakstiem Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā

Pirmā līmeņa augstākās profesionālās izglītības diploms

1. Profils
<p>I līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomam (koledžas diplomam) atbilstošās kompetences ir iegūtas attīstībā bāzētās studijās, kuras notiek ciešā kontaktā ar attiecīgo nodarbinātības jomu un atbilst konkrētās profesijas standartam. Tās nodrošina nepieciešamās kompetences profesionālai darbībai un tālākām studijām profesionālā bakalaura studiju programmā.</p> <p>, I līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomu ieguvušais spēj veikt praktiskus uzdevumus, balstoties uz analītisku pieeju attiecīgajā profesionālajā jomā.</p>
2. Kompetences
2.1. Intelektuālās kompetences
<p>I līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploma īpašnieks spēj:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Aprakstīt, formulēt un komunicēt praktiskus jautājumus un risinājumu ceļus attiecīgajā nozarē.
• Balstoties uz iegūtajām zināšanām attiecīgajā nozarē veikt praktisku problēmu analīzi.
• Pilnveidot savas zināšanas attiecīgajā jomā, tajā skaitā arī patstāvīgi mācoties
2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences
<p>I līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomu ieguvušais spēj:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Izmantot atbilstošu analīzes metodiku savā konkrētajā profesijā
• Atlasīt informāciju un izmantot tos skaidri definētu problēmu risināšanai.
• Demonstrēt ar savu profesiju saistīto konkrēto disciplīnu, teoriju un uzskatu izpratni,
• Komunicēt par savu izpratni, prasmēm un darbībām ar kolēģiem, klientiem un vadību,
• Izprot attiecīgās profesijas vietu plašākā sociālā kontekstā
2.3. Praktiskās kompetences
<p>I līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomu ieguvušais spēj :</p> <ul style="list-style-type: none">
• Plānot, organizēt darbu un veikt uzdevumus savā konkrētajā profesijā.
• Piedalīties attiecīgās profesionālā jomas attīstības darbā,.
• Strādāt sadarbībā ar citiem.
3. Nosacījumi un iespējas
<ul style="list-style-type: none">
• Atestāts par vispārējo vidējo izglītību vai diploms par profesionālo vidējo izglītību (4 gadu programmas)
• studiju slodzes apjoms – 100-120 KP (150-180 ECTS)
• tālākās studiju iespējas – profesionālā bakalaura programmā, ieskaitot visus vai daļu kredītpunktu no I līmeņa studijām,
• nodarbinātība – studiju jomai atbilstošās profesijās.

Bakalaura (akadēmiskais)

1. Profils
<p>Bakalaura kompetences tiek iegūtas zinātnē sakņotās studijās.</p> <p>Bakalauram ir teorētiskās zināšanas, iemaņas, prasmes un metodiku izpratne plašā attiecīgās nozares pamatjomā.</p> <p>Bakalaura ir kvalificēts:</p> <ul style="list-style-type: none">
• tālākām studijām maģistrantūras programmās,
• profesionālai darbībai, kas balstīta uz apgūto akadēmisko izglītību attiecīgajā jomā
2. Kompetences
2.1. Intelektuālās kompetences
<p>Bakalaura spēj:</p> <ul style="list-style-type: none">
• formulēt, aprakstīt un komunicēt nozares aspektus savā studiju jomā,
• izmantojot iegūtās zināšanas un zinātnisko atziņu lietošanas vispārējās prasmes, veikt analīzi, un patstāvīgi risināt problēmas ,
• strukturēt savu mācīšanos.
2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences
<p>Bakalaura:</p> <ul style="list-style-type: none">
• izprot attiecīgās nozares pamatnostādnes, jēdzienus, principus, un struktūru
• spēj savas jomas robežās izvērtēt un izvēlēties metodikas
2.3. Praktiskās kompetences
<p>Bakalaura spēj:</p> <ul style="list-style-type: none">
• savā profesionālajā darbībā analizēt sarežģītus praktiskus jautājumus
• balstoties uz savā studiju jomā apgūto pieņemt lēmumus un risināt problēmas,
3. Nosacījumi un iespējas
<ul style="list-style-type: none">
• Uzņemšanas nosacījumi: Atestāts par vispārējo vidējo izglītību vai diploms par profesionālo vidējo izglītību (4 gadu programmas)
• Studiju apjoms 120 - 160 KP (180-240ECTS)
• Tālākas izglītības iespējas: akadēmiskā vai profesionālā maģistra studiju programma, (<i>II līmeņa profesionālā AI programma</i>)
• Nodarbināmība - attiecīgai studiju jomai atbilstošās vai citās profesijās

Bakalaura (profesionālais)

1. Profils
<p>Profesionālā bakalaura kompetences tiek iegūtas nozares zinātņu teorētiskajos pamatos sakņotās, profesijas standartiem atbilstošās, praktiski piemērojamās profesionālās studijās un sadarbībā ar darba devējiem obligātās prakses laikā. Profesionālajam bakalauram IR nozarei atbilstošo disciplīnu un nozares teorētisko pamatu zināšanas, kā arī to piemērošanas prasmes.</p> <p>Profesionālā bakalaura grāds kvalificē:</p> <ul style="list-style-type: none">
• profesionālās darbības veikšanai attiecīgajā jomā
• ... tālākām studijām maģistra programmās
2. Kompetences
2.1. Intelektuālās kompetences
<p>(Profesionālais) bakalaurs spēj</p> <ul style="list-style-type: none">
• stratēģiski un analītiski formulēt un komunicēt profesionālus aspektus un nozares problēmas;
• izmantojot apgūtos teorētiskos pamatus un prasmes, risināt profesionālus jautājumus,
• strukturēt savu tālāko mācīšanos, virzīt savu tālāko izglītību un profesionālās kvalifikācijas pilnveidi
2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences
<p>Profesionālais bakalaurs spēj:</p> <ul style="list-style-type: none">
• izvērtēt un izmantot savā profesionālajā jomā dažādas metodikas un praktiskās pieejas,
• parādīt savas profesijas teoriju, metodiku un uzskatu izpratni
• iegūt, atlasīt un apstrādāt informāciju un izmantot jaunākos pētījumus un nozares sasniegumus savā praktiskajā darbībā
• veikt jaunrades, pētniecisku un izglītojošu darbu attiecīgajā nozarē
2.3. Praktiskās kompetences
<p>Profesionālais bakalaurs:</p> <ul style="list-style-type: none">
• spēj uzreiz praktiski veikt profesionālos pienākumus ,spēj pieņemt un pamatot lēmumus profesionālās kompetences attiecīgajā profesionālajā jomā
• izprot par profesionālo ētiku un nozares projektu īstenošanas ietekmi uz vidi un sabiedrību;
• spēj strādāt patstāvīgi un komandā, prot izstrādāt un īstenot projektus, tam piemīt komunikatīvās prasmes.
3. Nosacījumi un iespējas
<ul style="list-style-type: none">
• Uzņemšanas nosacījumi: Atestāts par vispārējo vidējo izglītību vai diploms par profesionālo vidējo izglītību (4 gadu programmas)
• 160 KP (240 ECTS)
• Tālākās studijas: (akadēmiskā vai profesionālā) maģistra studiju programmas
• Nodarbinātība - studiju jomai atbilstošās vai citās profesijās

Maģistrs (akadēmiskais)

1. Profils

Maģistra kompetences tiek iegūtas zinātnē sakņotās studijās, kuru būtiska sastāvdaļa ir pētniecisks darbs un patstāvīgu atziņu un secinājumu izdarīšana.

Salīdzinot ar bakalauru, maģistrs ir tiktāl pilnveidojis savas akadēmiskās zināšanas, ka spēj patstāvīgi pielietot zinātnisko teoriju un metodi

- gan pētniecisku,
- gan profesionālu uzdevumu risināšanai

Maģistrs ir kvalificēts:

- tālākām studijām doktorantūras programmās,
- profesionālai darbībai, kas ir balstītas attiecīgajā akadēmiskajā disciplīnā

2. Kompetences

2.1. Intelektuālās kompetences

Papildus bakalaura līmeņa kompetencēm, maģistrs spēj

- komunicēt sistēmiskus akadēmiskus un profesionālus jautājumus gan speciālistu, gan nespeciālistu vidē,
- patstāvīgi un kritiski formulēt un sistemātiski analizēt sarežģītas zinātniskas problēmas
- turpināt savu kompetenču pilnveidi un specializāciju

2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences

Salīdzinot ar bakalaura līmeņa kompetencēm Maģistrs

ir ieguvis padziļinātas teorētiskās zināšanas un pētniecības iemaņas, kuras spēj izmantot

- patstāvīgai pētniecības darbībai,
- profesionālu problēmu risināšanai un
- risinājumu ceļu izvēlei.

Papildus bakalaura līmenim maģistrs ir ieguvis

speciālās zināšanas un dziļāku izpratni **vai**

plašāku akadēmisko perspektīvu **un**

jaunas (augstāka līmeņa) akadēmiskās kompetences

Maģistram ir

- izpratne par zinātnisko darbu un tas spēj aktīvi darboties pētniecībā,
- izpratne par zinātnes rezultātu iespējamo ietekmi (zinātnes ētika).

2.3. Praktiskās kompetences

Papildus bakalaura līmeņa kompetencēm, maģistrs spēj:

- Balstoties savā akadēmiskajā jomā, pieņemt un pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt analīzi, rezultātā radot bāzi lēmumu pieņemšanai.
- balstoties uz teorētisko un/vai eksperimentālu metožu zinātnisku izpratni, veikt attīstības darbu attiecīgajā pētniecības jomā vai tautsaimniecības nozarē.

3. Nosacījumi un iespējas

- Akadēmiskā vai profesionālā profila bakalaura grāds
- Apjoms ir 80 kredītpunktu, no kuriem ne mazāk kā 20 kredītpunktu ir maģistra darbs
- Tālāko studiju iespējas – doktorantūra

Nodarbinātība - studiju jomai atbilstošās profesijās amatos, kuri prasa zinātnisku patstāvīgi pieņemt, zinātnē balstītus lēmumus.

Maģistrs (profesionālais)

1. Profils

Profesionālā maģistra kompetences tiek iegūtas nozares zinātņu teorētiskajos pamatos sakņotās, profesijas standartiem atbilstošās studijās un praktiskā darbībā obligātās prakses laikā.

Profesionālā maģistra grāds

- nodrošina zināšanu, prasmju un attieksmju kopumu, kas ļauj veikt augsti kvalificētas funkcijas attiecīgajā nozarē, uzņēmējdarbībā u.c.
- kvalificē tālākām studijām doktorantūras programmās.

2. Kompetences

2.1. Intelektuālās kompetences

Papildus bakalaura kompetencēm, profesionālais maģistrs spēj :

- komunicēt sarežģītus akadēmiskus jautājumus gan speciālistu, gan nespeciālistu vidē,
- patstāvīgi, un kritiski formulēt un analizēt sistemātiski sarežģītas praktiskas problēmas
- patstāvīgi turpināt savu kompetenču pilnveidi un specializāciju

2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences

Salīdzinot ar bakalaura līmeņa kompetencēm profesionālais maģistrs ir ieguvis padziļinātas teorētiskās zināšanas un pētniecības iemaņas, kuras spēj izmantot

- patstāvīgi pētniecības darbībai,
- profesionālu problēmu risināšanai un risinājumu ceļu izvēlei.
- izprast sarežģītus jautājumus un kopsakarības; vispārējo rast konkrētajā un konkrēto vispārināt gan praktiskajā, gan pētnieciskajā kontekstā

Profesionālais maģistrs uzrāda

- speciālās zināšanas un dziļāku izpratni
vai plašāku akadēmisko perspektīvu
- **un** jaunas (augstāka līmeņa) akadēmiskās kompetences.

2.3. Praktiskās kompetences

Papildus bakalaura līmeņa kompetencēm , profesionālais maģistrs spēj:

- patstāvīgi pieņemt un pamatot savā studiju jomā balstītus lēmumus,
- skatīt perspektīvā un, balstoties uz zinātniskām, teorētiskām un/vai eksperimentālām metodēm, un jaunākajām tendencēm attīstīt praktiskās pieejas savā nozarē
- izprast sarežģītus jautājumus un kopsakarības; vispārējo rast konkrētajā un konkrēto vispārināt gan praktiskajā, gan pētnieciskajā kontekstā.

3. Nosacījumi un iespējas

- Akadēmiskā vai profesionālā profila bakalaura grāds
- Apjoms ir vismaz 40 kredītpunktu, no kuriem ne mazāk kā 20 kredītpunktu ir maģistra darbs
- Tālāko studiju iespējas – doktorantūra
- Nodarbinātība - studiju jomai atbilstošās profesijās

Ārsta, zobārsta, farmaceita un veterinārārsta grāds

Priekšlikums

1. Profils

Ārsta, zobārsta, farmaceita un veterinārārsta (turpmāk – ārsta un farmaceita) kompetences tiek iegūtas nozares zinātņu teorijā un praksē sakņotās, profesijas standartam atbilstošās studijās, kā arī obligātās prakses laikā.

Ārsta un farmaceita grāds:

- nodrošina zināšanu, prasmju un attieksmju kopumu, kā arī atbildības līmeni, kas ļauj veikt augsti kvalificētas funkcijas attiecīgajā nozarē,
- kvalificē tālākām studijām doktorantūras programmās,
- kvalificē tālākai profesionālai izglītībai rezidentūrā (ārstiem).

2. Kompetences

2.1. Intelektuālās kompetences

Papildus bakalaura un profesionālā maģistra kompetencēm ārsts un farmaceits:

- izprot, spēj piemērot savā darbībā un attīstīt profesionālās ētikas normas.

2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences

Ārsta un farmaceita profesionālās un akadēmiskās kompetences ir salīdzināmas ar profesionālā maģistra kompetencēm un papildus ir iegūtas patstāvīgas profesionālās darbības iemaņas attiecīgajā reglamentētajā profesijā.

2.3. Praktiskās kompetences

Papildus bakalaura un profesionālā maģistra līmeņa kompetencēm ārsts un farmaceits spēj:

- patstāvīgi pieņemt un pamatot savā reglamentētajā profesijā uz pierādījumiem balstītus lēmumus,

3. Nosacījumi un iespējas

- uzņemšanas nosacījumi: vispārējās vidējās izglītības atestāts vai profesionālās vidējās izglītības (4 gadu programmas) diploms,
- ārsts 240 KP (360 ECTS)
zobārsts, farmaceits 200 KP (300 ECTS)
veterinārārsts 240 KP (360 ECTS),
- tālākās izglītības iespējas – doktorantūra un/vai rezidentūra (ārstam un zobārstam),
- nodarbinātība – iegūtajam grādam atbilstošās profesijās vai citos amatos.

Doktors

Priekšlikums
1. Profils
<p>Doktora kompetences ir iegūtas pētniecībā balstītās studijās un patstāvīgos pētījumus.</p> <p>Doktors spēj starptautiskā līmenī un kontekstā pasniegt augstskolā, realizēt un vadīt pētnieciskus vai attīstības uzdevumus uzņēmumos, un citās valsts vai privātās iestādēs un organizācijās, kur nepieciešamas plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes.</p> <p>Doktors ir pierādījis, ka spēj, veicot patstāvīgu, zinātniskajās atziņās un metodēs balstītu analīzi, realizēt zinātniskus projektus, gūstot zinātnes nozares starptautiskiem standartiem atbilstošus zinātniskus sasniegumus.</p>
2. Kompetences
2.1. Intelektuālās kompetences
<p>Salīdzinot ar bakalaura un maģistra līmeņa kompetencēm, doktors spēj:</p> <ul style="list-style-type: none">
• gan mutvārdos, gan rakstiski komunicēt lielu zināšanu apjomu,
• patstāvīgi formulēt un strukturēt ilgstošus liela apjoma zinātniskus projektus,
2.2. Profesionālās un akadēmiskās kompetences
<p>Salīdzinot ar bakalaura un maģistra līmeņa kompetencēm, doktors:</p> <ul style="list-style-type: none">
• spēj veikt pētījumus starptautiskā līmenī un starptautiskā kontekstā,
• spēj patstāvīgi izvērtēt metodiku atbilstību zinātniskajiem projektiem,
• zina un izprot starptautiskās zinātnes vides jaunākās zinātniskās teorijas un pētniecības metodes,
• spēj īstenot atbildību attiecībā uz savu pētniecisko darbību saskaņā ar zinātnes ētikas kodeksu
2.3. Praktiskās kompetences
<p>Salīdzinot ar bakalaura un maģistra līmeņa kompetencēm, doktors spēj:</p> <ul style="list-style-type: none">
• uzņemties akadēmisku un profesionālu atbildību par augstas sarežģītības pakāpes uzdevumu veikšanu un plānot tos, balstoties uz zinātniskām teorijām un izmantojot mūsdienu tehnoloģijas un eksperimentālas metodes.
• pieņemt lēmumus, pamatojoties uz sarežģītu informāciju un dokumentāciju.
3. Nosacījumi un iespējas
<ul style="list-style-type: none">
• maģistra grāds
• studiju slodzes apjoms – 120-160 KP (180-240 ECTS) ieskaitot promocijas darbu
• tālāku grādu ieguve nav paredzēta

Informācija par kvalifikāciju ietvarstruktūrām

1. Realizējot augstākās izglītības telpu. Berlīnes ministru komunikē 2003. gada 19. septembrī, http://www.aic.lv/rec/LV/new_d_lv/bol_lv/Berl_kom_Lat.doc

Kopenhāgenas 2003. gada seminārs Qualifications structures in Europe.

Visi semināra materiāli Internetā

http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Copenh/index.htm

2. S. Adam. Qualification Structures In European Higher Education. In: Copenhagen seminar on qualifications structures. Copenhagen, March 27-128, 2003. //Internetā
http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Copenh/S_Adam.pdf

Oficiālā Boloņas procesa semināra „Izmantojot studiju rezultātus”, Edinburga 2004. gada 1,-2. jūlijs. materiāli:

(visi materiāli) http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Edinburgh/index.htm

3. S. Adam. Using learning outcomes.
http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Edinburgh/S_ADam_back_pap.pdf

4. Jennifer Moon. Linking Levels, Learning Outcomes and Assessment Criteria,
http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Edinburgh/J_Moon_backgrP.pdf

5. S.Adam. Learning outcomes and their role in the future development of the Bologna process
http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Bologna/Bol_semin/Edinburgh/S_Adam_LearnOutc.pdf

Oficiālā Boloņas procesa semināra „Aptverošā kvalifikāciju ietvarstruktūra Eiropā Eiropas augstākās izglītības telpai”, Kopenhāgena 2005. gada 13-14. janvāris materiāli

Visi Semināra materiāli Internetā

http://www.videnskabsministeriet.dk/cgi-bin/doc-show.cgi?doc_id=231530&doc_type=831

6. Darba grupas ziņojums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras veidošanu
A framework for qualifcations if the European Higher Education Area
<http://www.vtu.dk/fsk/div/bologna/QFofEHEA2.pdf>